

Themareeks 21-22: Trajecten in het hoger onderwijs



Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

BIJEENKOMST 1
19 JANUARI 2022
10.00 – 11.30 uur

TRAJECT: MBO4 - Associate degree

1 Inleiding

We gaan van start met de ThemaReeks 21-22. Nog wel online, gelet op de situatie rond het virus. We hopen dat de volgende bijeenkomsten toch fysiek kunnen worden ingevuld. Het om tafel met elkaar zitten, om allerlei aspecten onder de loep te nemen, het is een vorm die toch het beste past bij het bespreken van de trajecten die we in deze reeks hebben opgenomen. Maar goed, we gaan online ons best doen met het traject 'mbo4 – Ad', om te bezien op welke wijze er nog meer dan nu het geval is kan worden ingespeeld op deze koppeling.

Verderop treft u een beschouwing aan, met zaken die we in ieder geval aan de orde gaan stellen en waarbij we graag met de deelnemers van gedachten willen wisselen. Na de bijeenkomst zorgen we van onze kant voor een notitie waarin de uitkomsten ervan zijn vastgelegd. Dat document zal algemeen worden verspreid, in de hoop dat er nog meer experts in het netwerk zijn die voor een aanvulling willen en kunnen gaan zorgen. Maar het is ook een van de stukken die de basis gaan vormen voor de tweedaagse in oktober, als we alles 'bij elkaar gaan vegen' om te komen tot een voorstel voor het stelsel als geheel.

2 Logistieke zaken

Woensdag 19 januari 2022

Tijd: 10.00 tot 11.30 uur - Inloggen: 9.55 uur

Aantal deelnemers: 15

- mbo: 4
- hbo: 9
- Leido: 2

Link:

<https://us02web.zoom.us/j/86049316213?pwd=L05JTmFPL0QxRTJvUzBWejRLY1BkUT09>

Problemen? Bel: 06-10213508

3 Opzet van de bijeenkomst

In grote lijnen willen we deze bijeenkomst vormgeven op basis van onderstaande 'agenda'. Maar we kunnen best op bepaalde zaken dieper ingaan als dat leidt tot interessante inzichten. Dus we willen zo flexibel mogelijk zijn.

- Kennismakingsronde
- Inleiding over het traject en de onderwerpen die we aan de orde willen stellen (Leido)
- Technische vragen over deze inleiding (deelnemers)
- Bespreking van de aangedragen onderwerpen (groep)

- Inventarisatie van de prioriteiten (Leido en groep)
- Uitwerken van de twee belangrijkste aangedragen zaken (groep)
- Bezien welke ontwikkelingen verder spelen rond het traject (groep)
- Afspraken maken over het vervolg als het gaat om verdere uitwerking, het inbrengen in allerlei netwerken, mogelijke follow-up in kleine groepen, bijeenkomsten bij instellingen (groep).

4 Het traject verder beschouwende

Traject 1 MBO4 → Ad

Het betreft het koppelen van mbo-opleidingen op niveau 4 aan een voortzetting in het hbo met het doel om een Ad-diploma te verwerven. Daarbij spelen allerlei zaken een rol zoals de inhoudelijke aansluiting binnen eenheden die doorlopen in het hbo, het gebruik van de keuzedelen, de koppeling van de praktijkgerichte eenheden (bpv en stage), het inzetten van duale werkvormen en de doorlopende studiebegeleiding.

De regionale afstemming als het gaat om de doelmatigheid en het beschrijven van de functies (en werkzaamheden) op de niveaus 4 en 5 (en 6 waar relevant) met de betrokken organisaties is daarbij van groot belang.

4.1 Algemeen

De Associate degree stamt al uit 2006, maar is pas in 2018 als zelfstandige opleiding in het stelsel opgenomen, na in 2013 al een meer eigenstandige positie te hebben gekregen. Vanaf het begin is de Ad-opleiding beschouwd als een passende voortzetting voor degenen die vanuit het mbo naar het hbo willen gaan. Daarnaast gaat het om werkenden, havisten die een vierjarige hbo-opleiding te lang vinden of niet aandurven, en andere doelgroepen waarvoor een praktisch ingestoken opleiding van twee jaar past bij de eigen mogelijkheden.

Vanaf het begin is nadrukkelijk de keuze gemaakt voor het positioneren van de Ad-opleiding binnen het hbo (maar overigens niet in het wo). Een optie die in andere landen is te vinden, is het hebben van opleidingen op niveau 5 die voortbouwen op het aanbod bij mbo-4 (te zien als Higher VET, of beter: Higher Vocational-Professional Education). In Nederland was toen wel sprake van 'mbo-plus' maar die aanpak werd toen gebruikt voor een speciale invulling van mbo-4-opleidingen zonder de ambitie te hebben om te worden gezien als een opleiding op een hoger niveau.

In de pilotperiode (2006-2010) is op een aantal fronten de discussie gevoerd of de Ad toch beter als mbo-5 zou kunnen worden ingevoerd in 2010. De uitwisseling van standpunten doofde al vrij snel uit, met als argument dat mbo'ers ook graag meteen willen worden gezien als hbo-student. De Ad was vanaf het begin een programma (opleiding) met exact dezelfde randvoorwaarden als de Bachelor en Master, zonder uitzonderingen. Die aanpak heeft zeker geholpen.

Na afloop van de pilotperiode voor de Ad is door een aantal hogescholen gestart met het fysieke zin bundelen van het aanbod aan Ad-opleidingen. Die aanpak heeft nu de situatie opgeleverd dat er drie vormgevingen zijn met een eigen gebouw in een gemeente waar...:

- ... de hoofdvesting van de hogeschool te vinden is
- ... de hogeschool een nevenvestiging heeft
- ... verder geen aanbod is van de hogeschool.

Voor deze situaties geldt heel duidelijk dat de samenwerking met mbo-instellingen in de regio rond die gemeente voor de hand ligt. De invulling van deze samenwerking kan echter sterk verschillen, mede afhankelijk van de ervaringen die in het verleden zijn opgedaan.

4.2 Belangrijke ontwikkelingen rond het traject in het begin

Na de invoering van de Ad kwam het aanbod aan opleidingen langzaam op gang. De focus van de meerderheid van de hogescholen bleef gevestigd op het aanbieden van Bacheloropleidingen, om allerlei redenen, zoals het streven om te worden gezien als 'University' en aldus ook de kans te hebben meer Masteropleidingen te kunnen ontwikkelen en bekostigd te mogen aanbieden.

Ook binnen het mbo (en havo) werd een afwachtende houding aangenomen. Hoewel de Ad in 2006 volledig formeel erkend in het hbo werd opgenomen, daalde maar heel langzaam bij de mbo-instellingen in wat de mogelijkheden de Ad kan bieden als voorzetting, als tussenstap naar

de Bachelor en als een arbeidsmarktrelevante kwalificatie als start voor een loopbaan – met de optie om later nog een Bachelor te kunnen verwerven.

Bij hogescholen werd ook intern vaak sceptisch gezien wat de Ad zou moeten gaan worden. Moet het leiden tot een opstap voor de Bachelor, is het nodig om sterk af te wijken van de eerste twee jaren van de vierjarige opleidingen, moet worden gezien of er voldoende banen op niveau 5 zijn, en is het eigenlijk niet gewoon een halve opleiding en niet echt te zien als een traject op 'hbo-niveau'? Bestuurlijk gezien was de steun van de Ad-ontwikkelingen erg mager.

Ook in de regionale samenwerkingsverbanden mbo-hbo en netwerken zoals het Lica stond de Ad niet echt hoog op de agenda, mede vanwege de onzekerheid over de verdere uitwerking van de programma's en het aanbod dat nodig is om te komen tot een substantiële vormgeving van de doorlopende leerlijnen.

In het eerste decennium van deze eeuw had het mbo te maken met haar eigen dynamiek. Na het gaan werken met competenties, het verdwijnen van het streven naar verwantschap mbo-hbo, het luisteren naar de wensen vanuit het werkveld om het mbo sterk te koppelen aan de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, het streven naar een bundeling van de kenniscentra in een landelijke organisatie en het door de overheid blijven vasthouden aan het drievoudige karakter van mbo-4 en dus geen mogelijkheid biedend voor mbo'ers om zich nadrukkelijk te kunnen richten op het hbo... is vervolgens heel langzaam de aandacht gekomen voor de leerweg richting de Ad.

4.3 Belangrijke ontwikkelingen rond het traject daarna

Het initiatief van de Hogeschool Rotterdam om de Ad's fysiek aan te bieden in een eigen gebouw bood de kans om de programma's te gaan ontwikkelen in samenspraak met de mbo-instellingen. Ook werd besloten om als management samen te werken, om de strategie verder te ontwikkelen. Dat betekende dat binnen de betrokken instellingen – en vooral de opleidingen waarop bij het aanbod werd gemikt – meer bekend werd over de kansen die een Ad-voortzetting voor mbo'ers biedt. Het gevolg was een zeer sterke groei van de instroom bij de Rotterdam Academy.

Avans Hogeschool besloot ook al vrij snel een eigen insteek te kiezen voor de Ad. In Den Bosch werd een eigen gebouw betrokken, in andere plaatsen werd mede gemikt om de werkenden met deeltijdse Ad-opleidingen. Aangezien vervolgens Hogeschool Zeeland (HZ UAS) niet op eigen kracht voldoende aanbod kon creëren, werd met Avans de handen ineengeslagen. Dat heeft geleid tot de Associate degrees Academie in Roosendaal.

Er zijn nu ook meerdere van dergelijke 'Professional Associate Colleges (PAC's)', in Amersfoort (HU) en Winterswijk (Saxion en HAN, deeltijd). Om de Ad verder te ondersteunen qua ontwikkelingen is er het landelijke Platform Ad, maar de juiste werkvorm daarvoor moet nog worden gevonden. Dat geldt ook voor het zoeken naar een eigen landelijke strategie onder regie van de overheid, voor de Ad op zich maar vooral deze PAC's. De Themareeks kan hierbij een rol spelen.

4.4 Beroepskolom

Een specifiek aspect van de doorstroom, in het algemeen, is het zoeken naar de vormgeving van de zgn. beroepskolom. Dat zou de combinatie van vmbo-mbo-hbo kunnen zijn. Toch heeft het niet geleid tot een landelijk beleid voor het stroomlijnen van de onderdelen van deze kolom, onder meer door de wijze waarop vanuit het landelijke hbo naar de instroom wordt gekeken. Het zou echter best zo kunnen zijn dat de Ad wordt gezien als een voortzetting voor mbo'ers en de Bachelor vooral voor havisten en vwo'ers (los van alle andere doorlopende leerwegen).

Zo worden aan mbo'ers die naar het hbo willen, geen toelatingseisen gesteld, zowel voor de Ad als de Bachelor. Havisten en vwo'ers moeten aan uiteenlopende eisen voldoen, met allerlei onderliggende procedures. Dat betekent onder meer dat voor mbo'ers niet altijd helder is wat cruciale eenheden, vakken en andere onderdelen van de mbo-studie zijn, en ze kunnen zich er ook niet altijd goed op voorbereiden.

De invoering van de keuzedelen, algemeen voorbereidend en inhoudelijk in te vullen, heeft niet geleid tot een aanpassing in het doorstroombeleid. In de regionale samenwerking worden allerlei keuzedelen gebruikt om de mbo'ers kennis te laten maken met het hbo. Daarbij is nog niet altijd te zien dat daarbij onderscheid wordt gemaakt tussen een voortzetting bij de Ad dan wel de Bachelor. Het komen tot keuzedelen waarbij wel naar die mogelijkheden wordt gekeken, is iets

voor de toekomst – los van de optie om binnen de keuzedelen waarbij hbo en mbo samenwerken, wel voor een eigen insteek te kiezen.

4.5 Groei aanbod en kansen – hbo en mbo

Met de sterke groei van het aanbod aan Ad-opleidingen, de stijgende instroom bij de Ad's en de aandacht die hogescholen hebben voor eigen 'PAC's', kan worden gezien of de formele regelingen voor de leerweg mbo4-Ad moeten worden aangepast. Als daarmee meer kans op studiesucces kan worden gecreëerd, met meer toegankelijkheid en een ideale vorm van studeerbaarheid, zou de overheid hierover een discussie kunnen aangaan met alle betrokken partijen.

De aantallen studenten maken het nu mogelijk voor alle hogescholen om een eigen beleid rond het aanbieden van Ad's te voeren. In de eerste fase van de invoering konden veelal geen eigen groepen worden gevormd, ook gelet op de optie om te kunnen doorstromen naar een resterend programma voor het behalen van de Bachelor.

De aanmeldingen voor de bacheloropleidingen lopen terug, en daarmee is de Ad-instroom een 'groeimarkt' aan het worden. Dat heeft mede te maken met het hebben van een aanbod voor werkenden, maar ook voor mbo'ers. Dat betekent dat mbo-instellingen steeds meer in de studie- en keuzebegeleiding rekening kunnen houden met de doorlopende leerwegen naar een Ad.

Het kan gaan betekenen dat over niet al te lange tijd elke mbo'er een keuze zou moeten kunnen maken voor een voortzetting voor de eigen mbo-opleiding in het hbo, dus met het hebben van een Bachelor en een Ad. Daarmee zal in de mbo-sector een algemeen beleid dienen te worden vormgegeven ten aanzien van de koppeling mbo-hbo met inbegrip van de Ad.

4.6 Samenwerking mbo-hbo

In de wetgeving voor het hbo is een artikel opgenomen over de mogelijkheid om een deel van een Ad-opleiding aan te bieden op een locatie van een mbo-instelling, ook als het niet gaat om een vestigingsplaats van een hogeschool. Dan moet vooral worden gedacht aan het eerste leerjaar, voortvloeiend uit de gedachte dat bepaalde vakken in het mbo en bij de Ad een overlap kennen dan wel goed op elkaar kunnen aansluiten. Een groter deel van de Ad zou ook kunnen maar de toestemming daarvoor is door de overheid aan strenge (kwaliteits)regels gebonden.

Vandaag de dag wordt deze constructie niet meer gebruikt, mede omdat er een stevige samenwerkingsovereenkomst tussen de hogeschool en de mbo-instelling nodig is. De verplichtingen die hiervoor voortvloeien voor het mbo-management zijn fors, wetende dat de eindverantwoordelijkheid altijd in handen blijft van de hogeschool.

4.7 Arbeidsmarkt

De Ad-opleidingen dienen op basis van de beoordeling van de macrodoelmatigheid aan te tonen dat er een behoefte aan die programma's is, zal zijn en ook zal blijven voor een langere tijd als het gaat om afgestudeerden met een Ad-diploma, los van het kunnen doorgaan voor de Bachelor. Dat is vaak lastig aangezien daarover nog niet altijd voldoende gegevens beschikbaar zijn, voor een adequate onderbouwing van een aanvraag.

Maar de laatste tijd is het mogelijk om als hogeschool terug te vallen op de regionale situatie, in de verwachting dat Ad'ers in hun eigen regio aan het werk willen en kunnen gaan.

Daarmee is er ook een vergelijking met de situatie van mbo-4-opleidingen te maken. Men kijkt ook vooral naar de regionale behoefte in de arbeidsmarkt.

Voor het mbo ligt de invulling van kwalificaties in handen van SBB. Voor de Ad is er geen vergelijkbare organisatie in de nationale context. Toch is door SBB en ook mbo-instellingen inzicht te geven in waar mbo'ers aan het werk gaan en waar de vraag naar mensen wijst op de behoefte aan een diploma dat uitstijgt boven mbo-4.

Dat wil zeggen dat als hbo en mbo in een regio met elkaar samenwerken een mbo-instelling kan wijzen op de mogelijkheden die afgestudeerden hebben en hoe ze daarnaar handelen: werken op mbo-4-niveau, werken en het volgen van scholing, het hbo gaan doen of een tussenjaar nemen en dan een bepaalde keuze maken – desnoods voor een minder verwante hbo-opleiding.

Het zal in het geval dat mbo-4 en Ad meer een koppel gaan vormen interessant zijn om te gaan onderzoeken of het geheel aan de doelmatigheidseisen voor een bepaalde sector van de arbeidsmarkt kan voldoen. Op basis daarvan valt door de jaren heen te bezien in welke situatie de mbo-4-opleiding dan wel de Ad de beste kans op een baan geeft,

4.8 Invloed keuze door de mbo-instelling

Het uitgangspunt voor een goede vormgeving van de aansluiting mbo4-Ad en de invulling van de doorstroom is het scheppen van kansen voor een mbo'er om een diploma op hbo-niveau te behalen. Daarmee kan hij of zij, net als met een mbo-4-diploma, kiezen voor het zoeken naar een baan dan wel voor een vervolgstudie, dus het gaan behalen van de Bachelor.

Het is derhalve goed en dus van belang om bij de vormgeving van het traject mbo4-Ad te bezien waar de cruciale voordelen zitten voor de student. Hij of zij moet in ieder geval van plan zijn om te gaan doorstuderen, gelet op de eigen mogelijkheden die er zijn om iets te gaan doen met het mbo-4-diploma. Daarbij wordt de keuze geboden uit het doen van de Bachelor en de Ad, en de afweging zou in het 'voordeel' van de Ad kunnen uitvallen.

De rol van de mbo-instelling is bij dit alles niet anders dan cruciaal. Het gaat om de begeleiding van de mbo'er, de voorlichting over mogelijke voorzettingen, het in voorkomend geval aanbieden van bepaalde keuzedelen alsmede de ondersteuning bij activiteiten zoals de studiekeuzecheck van de hbo-opleiding. In de regionale samenwerkingsverbanden zullen de ontwikkelingen rond mbo-4, de Ad en het gehele traject periodiek dienen te worden besproken, om te bezien wat de effecten voor de gemaakte afspraken zijn.

4.9 Lijstje met voordelen voor de mbo-student

Hier een korte lijst van de voordelen, gezien vanuit het standpunt van de mbo'er – en uiteraard van degenen die ook bij de keuze een rol spelen, zakelijk, emotioneel en persoonlijk, ook van een afstand bezien. Het gaat aspecten van het traject die iemand kan meenemen in de afwegingen hierbij.

In de annex hebben we een langere lijst opgenomen, gepubliceerd in 2014 in een PamflAd.

- Met een opleiding van twee jaren is een erkend, formeel en internationaal herkenbaar hbo-diploma te behalen.
- De weg naar de Bachelor via de Ad is voor inhoudelijke trajecten even lang als de onge-deelde route nl. vier jaren
- Als je na twee jaren uitvalt in de Bachelor krijg je wel een verklaring, maar die heeft geen civiel effect – zoals de Ad wel kent.
- Als je de Ad hebt behaald, hoeven in voorkomend geval de inkomsten via de studiefinanciering niet te worden terugbetaald.

5 Verwachtingen

Uiteraard leven er allerlei verwachtingen rond het verder gaan werken aan het traject mbo4-Ad, om het geheel te optimaliseren. De vraag is natuurlijk altijd of ze realistisch zijn, voor het traject op zich maar ook gelet op de inbedding in het gehele stelsel. Maar omdat we in deze reeks inzoomen op een specifiek traject om te bezien hoe de delen ervan aan elkaar kunnen worden 'gesmeed', mogen allerlei verwachtingen zonder meer op een rijtje worden gezet – al zullen er nog best wel meer te noemen zijn door de deelnemers:

- Het inzetten van mbo-keuzedelen is specifiek mogelijk voor de doorstroom naar de Ad;
- In een regio werken de instellingen samen aan het traject zodanig dat de mbo'ers die echt kiezen voor de Ad, met een soepel, doorlopend en aaneensluitend geheel te maken krijgen, mede gezien de doorlopende leerlijnen bij vakken en andere eenheden;
- Alwaar in een regio een relatief grote vraag is naar Ad-opleidingen, nadrukkelijk voortbouwend op bepaalde mbo-4-opleidingen, is het hbo bereid daarvoor zo nodig Ad-programma's in samenwerking met het mbo te ontwikkelen en aan te bieden;
- In het kader van dit traject kunnen mbo en hbo samenwerken bij de vormgeving van de contacten met het regionale werkveld, met het oog op het koppelen van BPV en stages binnen de mbo-4 en Ad-opleidingen;

- SBB kan op basis van de werkzaamheden die voor het mbo worden verricht, ook bezien wat de mogelijkheden zijn om bij te dragen aan het ontwikkelen, aanbieden en actualiseren van Ad-opleidingen;
- Als er wordt gekeken naar de doelmatigheid van het mbo- en Ad-aanbod in een regio kan de CDHO (voor het hbo) kijken naar het geheel, en daarmee rekening houden met het besluit;
- NVAO beoordeelt de kwaliteit in z'n geheel, dus bij een accreditatie wordt ook de rol en de inbreng van het mbo meegenomen, onder de verantwoordelijkheid van de hogeschool maar wel met respect voor hetgeen in het mbo valt te realiseren;
- Er dient apart te worden bezien wat de rol, de positie en mogelijkheden voor PAC's zijn en wat daarvoor specifiek is te regelen voor de samenwerking met het mbo;
- PAC's kunnen op basis van eigenheid binnen de wet- en regelgeving een eigen aanpak verdienen, gelet op de schakel tussen het mbo en de hbo-bacheloropleidingen;
- Gelet op de stevig groeiende vraag naar hbo'ers en wo'ers en de kennelijke 'waterscheiding' tussen lager en hoger opgeleiden, zal in de komende periode goed worden bekeken hoe het werkveld reageert op die ontwikkelingen. Komen Bachelors op posities op niveau 5 terecht, en Ad'ers kunnen worden gezien als geschikt voor banen die nu en eerder voor mbo'ers beschikbaar zijn? Gaat het traject mbo4-Ad hierbij een rol spelen en zo ja, hoe?
- Voor de toelatingseisen die gelden voor Ad-opleidingen kan worden aangesloten bij de leerweg die mbo'ers volgen met het oog op die keuze.

6 Kaders voor mbo en de Ad

Een cruciaal maar lastig punt is het scheppen van de benodigde wettelijke kaders voor dit traject, er vanuit gaande dat we streven naar een aantal aanpassingen binnen het mbo en het hbo, en dan voor de Ad. Het valt niet te verwachten dat we in de bijeenkomst daarvoor al voorstellen kunnen gaan doen, gezien het specifieke karakter van de onderliggende wetten. Het is ook een complexe materie, gezien de samenhang die de wetten voor het mbo en hbo kennen met andere voorschriften.

De gedachte is om gewoon te brainstormen tijdens de bijeenkomst, zonder verder in te zoomen op de wettelijke kaders, tenzij die nadrukkelijk aan de orde komen. Na de 19^e januari zal binnen Leido een analyse worden uitgevoerd op de voorstellen, om te bezien wat ze kunnen inhouden voor de wetten voor het mbo en hbo. De uitkomsten daarvan zullen in de notitie worden opgenomen, met het verzoek aan degenen die dit stuk gaan ontvangen, daarnaar te kijken vanuit hun expertise, en ons te voeden met aanvullende gedachten.

7 Ter afsluiting

In het bovenstaande is getracht een beeld te schetsen van hetgeen nu speelt en straks kan spelen rond het vormgeven van het traject mbo4-Ad. Er zijn allerlei ontwikkelingen die het interessant maken om er nu nadrukkelijk naar te kijken. Het gaat om de interne vormgeving aan beide kanten maar ook de arbeidsmarkt kent een dynamiek die we voorheen niet echt kenden – en dan is zonder meer een 'nieuwe' strategie nodig. Het kan zijn dat de onderwijskoepels, samen met OCW, hiernaar op zoek gaan, maar wellicht is van onze kant met uw hulp een helpende hand te bieden...

Annex

Bron: PamflAd uit 2014

Waarom is een Ad een interessante keuze...

1. Het is een opleiding die gewoon een erkend hbo-diploma oplevert en maar twee jaar duurt - dus het is een aantrekkelijke optie als je wel een hbo-studie wilt gaan doen maar denkt dat een studie van vier jaar nu even niet voor de hand ligt...
2. Zowel voor de Ad als de Bachelor krijg je studiefinanciering (want je studeert gewoon in het hbo). Als de Ad is behaald, hoeft je de eerste twee jaren met 'stufi' niet meer terug te betalen. Dat is toch wat anders dan als je de Bachelor doet en na twee of meer jaren uitvalt: kwestie van alles terugbetalen...
3. Je kunt na de Ad binnen dezelfde opleiding bij je eigen hogeschool direct doorstuderen en zonder verlies aan tijd (in vrijwel alle gevallen, soms moet je wat inhalen) in vier jaar een Bachelor-graad binnenhalen...
4. Als je gaat werken met de Ad, kun je later vaak op basis van werkervaring en allerlei scholingstrajecten die daarbij passen, in kortere tijd een Bachelor-graad behalen – in een vorm van werken en leren. Daarvoor kun je in voorkomend geval de nog resterende studiefinanciering inzetten. Maar... als de baas voor die afronding van de studie betaalt, heb je in totaal zelf maar gedurende twee jaren geld uitgegeven als student. Dat zullen anderen in jouw omgeving ook wel plezierig vinden...
5. Als het niet lukt met de Bachelor na de Ad, kun je daarop terugvallen. En als je daarin wel slaagt, heb je twee diploma's...
6. Als je voor een Bachelor-studie kiest en je vindt deze na een paar jaar niet zo leuk of zinvol meer, is het vaak lastig om nog te switchen. Velen kiezen er dan maar voor om de vier jaar vol te maken – met alle consequenties van dien. Bij de Ad kun je al na twee jaar iets anders kiezen... bijvoorbeeld een andere Ad of een inhoudelijk verwante Bachelor, zonder dit heel veel ernstige gevolgen hoeft te hebben...
7. Studeren kost veel geld – en misschien wordt dat in de toekomst alleen maar meer. Met een Ad hoef je maar twee jaren in een studie te investeren om een hbo-diploma te krijgen...
8. Zijn er wel banen voor Ad'ers, is een goede vraag. Het ziet er steeds meer naar uit dat je met een Ad-diploma straks kunt kiezen uit banen waar men eerder Bachelors voor diende te nemen (omdat er geen diploma tussen mbo/havo en hbo-Bachelor was). Daarbij ga je dus op het eigen niveau aan de slag en kun je vervolgens gericht en gemotiveerd doorgroeien naar hogere functies...
9. Veel studenten en werkgevers willen graag werken en leren combineren. Over een Ad in die vorm zijn gemakkelijker afspraken te maken met een werkgever – want die is relatief kort...
10. De Ad is vaak meer dan de Bachelor gericht op de praktijk van het werkveld, kort en krachtig. Daarmee ben je aantrekkelijk voor werkgevers als ze je willen werven..
11. De Ad is voor mbo'ers interessant omdat veel programma's zijn afgestemd op mbo-4-opleidingen...
12. De routes die leiden naar een hoger onderwijs-diploma:
 - vwo naar een Bachelor van een universiteit
 - havo naar een Bachelor van een hogeschool
 - vmbo via het mbo naar een Associate degree van een hogeschool duren allemaal – normaal gesproken – even lang: 9 jaar...